

NC-6.2.0 0406 Inleiding tot de hiëro-analyse. 1984/1985

Voorwoord van de webmaster.

Zoeken we op internet de betekenis van de term ‘hiëro-analyse’ in een zoekmachine op, dan blijft deze het antwoord schuldig.

Vragen we dan maar aan ChatGPT : ‘Wat betekent 'hiëro-analyse'?', dan krijgen we volgend antwoord: 'Hiëro-analyse' is een term die in verschillende contexten gebruikt kan worden, maar over het algemeen verwijst naar de analyse van heilige of religieuze teksten, symbolen, en rituelen. Het woord komt van het Griekse 'hieros' (ἱερός) dat 'heilig' betekent, en 'analyse' wat duidt op het systematisch onderzoeken of bestuderen van een onderwerp. In bredere zin kan hiëro-analyse dus betrekking hebben op:

1. Religieuze Studies: Het systematisch bestuderen van heilige teksten, zoals de Bijbel, de Koran, de Veda's, etc.
2. Symboliek: De interpretatie van religieuze symbolen en hun betekenis binnen verschillende culturen en religies.
3. Rituelen en Ceremoniën: De analyse van religieuze rituelen en hun rol binnen een geloofsgemeenschap.

De term wordt niet vaak gebruikt en kan ook in specifieke academische of spirituele contexten een andere, meer specifieke betekenis hebben.

Tot zover het antwoord van ChatGPT.

Wat hierboven toegelicht werd, zit evenwel reeds vervat in ofwel de hiërografie, het beschrijven der religieuze fenomenen, en/of in de hiërologie, het logisch doorgronden van het heilige, en/of tenslotte de hiërosomie, het zich uitspreken van een waardeoordeel over dergelijke fenomenen. We blijven hiermee binnen het voor iedereen ervaarbare domein.

Overloopt men echter de inhoudstafel van de cursussen hiëro-analyse (5.5 en 6.2.) en verdiept men zich verder in deze lectuur, dan blijkt de klemtoon evenwel te liggen op het ervaren van ‘fenomenen’ die een zekere sensitiviteit, ja zelfs een helder waarnemen vereisen, en dit in de paranormale betekenis van het woord.

Net zoals onze ogen een werkelijkheid laten ‘zien’, zo kan een nauwgezette hiëro-analyse op dat paranormale niveau ons laten ‘inzien’ dat er van een dynamistische opvatting van ‘het heilige’ een werking uitgaat. Zowat alle culturen over de hele aardbol hebben en hadden hier aandacht voor. Onze westerse beschaving, die doorheen de eeuw van de verlichting ging, houdt haar aandacht vooral op de meer materiële zijde van de werkelijkheid gericht.

Verwijzend naar tekst 22 op deze site ‘Het zout der aarde’ is het zout van de religie in onze tijd heel wat van zijn kracht verloren. Om het met de onsterfelijke woorden van G.F. Hegel (1770/1831) te zeggen lijkt onze wereld wel als een kerk, waaruit het allerheiligste is verdwenen. Dat ons hiermee een bijzonder groot deel van de

werkelijkheid ontgaat, mag blijken bij de lezing van deze cursussen. Cursus 5.5. dateert van het academiejaar 1981/1982, cursus 6.2. van 1984/1985. Heel wat van de hier aangehaalde thema's vinden we terug in de cursus 9.5, Elementen van religiefilosofie en in de cursus 10.4., Inleiding tot New Age. Ook de cursus 10.11, 'De mens als onsterfelijke ziel' bevat enkele verwante thema's. Deze laatste cursussen laten zich vlotter lezen omdat ze werden opgesplitst in kleinere, van elkaar onafhankelijke hoofdstukjes. Wie echter tussen de lijnen leest, zal merken dat de beide cursussen over hiëro-analyse (5.5. en 6.2.) een aantal occulte, meer verborgen aspecten prijsgeven. Ons lijkt het of de samensteller hier meer 'uit het hart schreef', dat hij ons na lang zoeken de eigen inzichten en ervaringen wilde meedelen. En dit met nauwelijks enig voorbehoud. Wellicht leidde de wat compacte stijl en het feit dat niet iedere cursist die occulte kijk op religie aankon, ertoe dat latere cursussen - cursus 10.11 dateert van 1997/1998 - in een meer bevattelijke stijl werden geschreven.

Een volledige cyclus aan het HIVO, het Hoger instituut voor opvoedkunde, duurde drie jaar. In 2000 hield het HIVO in Antwerpen op te bestaan. Op deze website hebben we de luxe te kunnen beschikken over meerdere cycli, en dus over meerdere cursussen die hetzelfde thema behandelen. Deze cursussen werden in een volgende cyclus telkens bijgewerkt en aangevuld. Zoals reeds elders gemeld tracht het boek 'De Homo Religiosus, Religie als ervaarbare krachtwerking' een bescheiden inleidende synthese te geven van de belangrijkste aspecten van religie. Er gaat evenwel niets boven de originele teksten die veel accurater zijn geschreven en die de vele nuances juister weergeven.

De webmaster

NC-6.2.0 0406 Inleiding tot de hiëro-analyse. 1984/1985 (120 p.)

Geven we vooreerst de inhoud (p. 3 en 4) om nadien die inhoud te hernemen doch waar het nuttig leek werd die enigszins toegelicht (p. 5 tot 12). Men zal ondervinden dat het hele thema niet zo eenvoudig is, en dat hier en daar enige voorkennis gewenst lijkt.

Het komt ons voor dat elkeen, die op het religieuze terrein beweert actief te zijn, toch op een minimale wijze vertrouwd moet zijn met de 'metafysische wereld', de wereld van de buitennatuur en de bovennatuur, de wereld die aandacht heeft voor fijnstoffelijke wezens en energieën.

Het is opvallend dat in de heidense religies de wijman of wijvrouw, de magiër of magiërin en de tovenaer of de tovenares steeds over paranormale gaven beschikt - en moet beschikken - wil hij of zij door zijn of haar gemeenschap aanvaard worden en wil men resultaten bereiken. Dit staat in scherpe tegenstelling met de opleiding van religieuzen in de westerse wereld, waar de opleiding vooral een intellectuele is, en waar een zekere sensitiviteit voor het religieuze, in de paranormale betekenis van het woord, nauwelijks nog aan bod komt. Zoals elders aangehaald heeft dit zijn historische redenen. Verwijzen we b.v. naar tekst 46 'Godvergeten', die op dit onderwerp dieper ingaat. Een 'religie' die zich beperkt tot de natuur, tot wat enkel zintuiglijk waarneembaar is, mist het wezenlijke en kan zich bezwaarlijk op een dynamische wijze echt religieus noemen.

Inhoud:

Voorwoord : de lemmatisch-analytische methode	1/8
Hiërografie, hiërologie, hiërosomie	1/2
De reductieve methode, hypothese, experiment, toets.	2/7
1.-- Het heilige als lemma	8/12
1.1. De Objectieve heiligheidsfenomenen.	10
1. 2. De subjectieve heiligheidsfenomenen.	11
2.-- De analyse van het heilige	
2.1. <i>De vier momenten v.h. Christendom.</i>	
a. het regulatieve model.	
Voorbestemdheid, intrede, doorzetting, boventijdelijk	14/18
b. het applicatieve model of de toepassingen	
Verificatie: Augustinus	14/15
Steuco	15/16
F. Von Hügel	17/18
Opm. : religionisme / biblicisme	
2.2. <i>Het kosmosysteem der archaische gemeenschap: analyse</i>	19/31
a. het regulatieve model.	
Model der 3 verdiepingen	19
b. Toepassingen	
archaisch, mozaïsch en christelijk model	20/23
2.3. <i>Drie hoofdtypes van het heilige</i>	32/106
Nathan Söderblom	32
William Ernest Hocking	32
2.3.1. Het animisme	34/70
a. Drie applicatief modellen	
de Griekse godin Afrodite	35/36
Een elohim, de heks van Endor	36/39
Jezus' hellevaart	39/42
b. De regulatief model	
2.3.1.1. animatisme	43
2.3.1.2. Inkarnatiegeloof	43/44
2.3.1.3. Fetisjisme	44/46
2.3.1.4. Bezetenheid	46/48
2.3.1.5. Dijwezegeloof	49/55
Genius, Iuno,	49
ruil van zielestof	52
2.3.1.6. Oppergeestgeloof	55
ruil van zielestof	56
Tweevoudig nawoord.	

Manaïsme / totemisme	57
Het fenomeen mediumschap	58
Opm. : Eva en de slang,	66/68
Jezus' hemelvaart	68/70
2.3.2. <i>Het dynamisme</i>	70/88
a. Het regulatief model:	
1. Verband met animisme	70
2.1. Manaïsme (Codrington)	71/72
2.2. Magisme	72/73
2.3. Meervoudige stoffelijkheid	73
2.4. Reichenbach's od-leer	74
2.5. Vruchtbaarheidsreligie	75
2.6. Taboeïsme (mijdingsgeloof)	76/78
b. Applicatieve modellen	78/88
(i) mana	78
mannelijk mana	78/83
vrouwelijk mana	83/86
Opm.: Manaïstische naaktheid.	86
Opm.: de verhouding 'fascinus / vestalinnen'	87
(ii) overzicht der manatypes	88
2.3.3. <i>Het veroorzakingsgeloof</i>	89/106
Religie versus magie	88/89
Structuur der magie	90
a. Naturisme	91 :9/45
Regulatief model	91
Applicatief model : de waternimf	91/92
b. Veroorzaking	92
natuurgeesten / demonisme	92/93
wet van behoud van mana	94/95
schepping van een wraakdemon	95/98
bezwering (exorcisme) van de wraakdemon	95/98
Söderbloms' 'Urheber' (veroorzaker)	103/106
Opm. : de godinnereligie(s)	
2.4.-- <i>Het demonisme als religieus hoofdprobleem.</i>	106/120
a. De tweevoudige onmacht	111/113
b. Deuteronomium 18: 9/12	113/118
c. Satan versus de Triniteit	119/120

NC-6.2.0 Inleiding tot de hiëro-analyse. 1984/1985

Inhoud + toelichting:

Voorwoord : de lemmatisch-analytische methode 1/8

Deze methode, die dateert van de Oudgriekse denker Plato (-427/-347), start van de veronderstelling dat er zoiets is als het heilige, en tracht via een aantal experimenten en toetsingen van die experimenten 'het heilige' nauwkeuriger te omschrijven.

Een verdere uitwerking van deze platonische methode is de zogenoemde 'reductieve methode' die zo dadelijk verder wordt toegelicht.

1.-- Het heilige als lemma 9/13

Hiërografie, hiërologie, hiërosofie

Men kan, als eerste stap, de religieuze feiten inventariseren en beschrijven (-grafie), ze vervolgens ordenen (-logie). Nadien kan men ze naar waarheid en waarde beoordelen (-sofie). In dit laatste geval overschrijdt men de feitelijke waarnemingen.

De reductieve methode : hypothese, experiment, toets. (p. 9 tot p.13)

De laatste stap, het waardeoordeel bij de hiërosofie, geeft dan wel een eindresultaat, maar zegt niets over het proces, over de feitelijke werkwijze, over de structuur van het proces dat leidde tot dit waardeoordeel. Nog anders gezegd, hoe werd onze hypothese, het lemma dat heilige feiten zich kunnen tonen, verder onderzocht. Men vertrekt hierbij niet deductief van één of meerdere vaststaande 'stellingen' waarvan men de gevolgen onderzoekt, zoals de vlakke meetkunde dat doet. Neen, de werkwijze is veeleer omgekeerd, we zoeken bewijsmateriaal, aanwijzingen die onze hypothese kunnen versterken (verificatie), eventueel kunnen verzwakken (falsificatie). Anders gezegd : het lemma ondergaat een analyse. Zo ook werkt in wezen elk wetenschappelijk onderzoek.

Zulk een lemmatische-analytische methode vinden we beschreven in de Bijbel, in het evangelie van Mattheus, 2:1/12. Dit handelt over de drie 'wijzen', magiërs of 'helderzienden' die de pas geboren Jezus in zijn kribbe kwamen bezoeken. Zij werden op hun zoektocht geleid door 'de ster van Bethlehem' die uiteindelijk boven de kribbe bleef staan. La Bible de Jérusalem, Paris, 1978,1416, n.mⁱ, zegt dat de ster 'un astre miraculeux', een wonderdadig hemellichaam, was, "waarvan het zinloos zou zijn er een 'natuurlijke' of wetenschappelijke verklaring van te zoeken". M.a.w., het 'zien' van dit hemellichaam vereist een helderziende, paranormale kijk. Hiermee is ook duidelijk dat het zoeken naar het heilige, het strikt wetenschappelijke terrein overschrijdt.

De 'harde' wetenschap beperkt zich tot de klassieke zintuigen en vindt uiteraard niets dat dit zintuiglijke overschrijdt. Zij is uiterst degelijk en waardevol maar beperkt zich tot een deel van de totale werkelijkheid; tot datgene wat enkel zintuiglijk waarneembare is. Met uitbreiding hiervan beschikt zij over vele toestellen die wat niet direct waarneembaar is, op één of andere wijze toch zintuiglijk waarneembaar maken. Haar terrein beslaat niet het geheel van wat ontologisch werkelijk is. Haar domein betreft 'slechts' een deelverzameling van al wat 'is'. Echte wetenschap is zich hiervan

bewust. Een ideologische vorm van wetenschap respecteert haar grenzen niet. Zij veralgemeent en stelt dat datgene wat voor haar deel van de werkelijkheid geldt, ook voor het geheel van toepassing is. Als wetenschap stelt dat het paranormale geen wetenschappelijke erkenning heeft, heeft zij gelijk. Als zij echter stelt dat het daarom niet bestaat, doet zij uitspraken buiten haar terrein en maakt zij een ontologische of metafysische fout.

Zo merkt iedereen onmiddellijk de foute redenering in de bewering : ‘Antarctica bestaat niet, want ik ben er nog nooit geweest’. Maar niet iedereen doorziet de gelijkaardige fout in de redenering ‘paranormale ervaringen bestaan niet, want ik heb er nog nooit gehad’.

Echte religie mag dan psychologische, sociologische en traditionele aspecten hebben, in haar diepste kern gaat het om een dynamisch paranormaal gebeuren. Wie dat verwerpt, is, in de betekenis die hier op deze bladzijden aan religie geven wordt, niet religieus. Zo iemand leidt een eerder seculaire leven in een overwegend materiële wereld en heeft nauwelijks enig besef van een hogere werkelijkheid.

Keren we terug naar het verhaal van de drie wijzen. Het illustreert verder de redeneringen die de drie magiërs maken n.a.v. de ongewone - paranormale - leiding die ze blijven ondervinden. Ook worden ze gewaarschuwd zodat ze kunnen ontsnappen aan de wraak van koning Herodes die het kindje Jezus wil doden. Maria en Jozef worden eveneens geleid bij hun vlucht voor deze moordzuchtige koning. “Dieu ne manifeste pas extérieurement sa puissance, et cependant il dirige les évènements”, zo lezen we in de Bijbel. God onthult wat eigenlijk geschiedt en wat van beslissende betekenis is, in de vorm van een nachtdroom, een nachtelijk gezicht of een ingeving, echter zo dat enkel ‘ingewijden’, alleen zij die met hem in intieme vriendschap leven, daar inzicht in krijgen. De rest van de mensheid ‘ondergaat’ eerder passief wat op de achtergrond geschiedt, maar is zich van de immense draagwijdte van Gods leiding en van zijn zo noodzakelijke levenskracht nauwelijks nog bewust.

De tekst die in de cursus het verloop van het evangelieverhaal verder toelicht, beschrijft op een streng logische wijze en in al zijn aspecten de structuur der reductieve analyse van dit experiment. Meteen beschikken wij met die structuur over een model voor heel wat gelijkaardige ervaringen van ‘het heilige’ (zie p.2 tot p.8).

Religieus gezien kan men een differentiaal van types van mensen onderscheiden, vertrekkend van de religieuze mens over de onverschillige tot de antireligieuze mens. Verder zijn er veeleer ‘objectieve heiligheids-fenomenen’, zoals het bestaan van de H. Drie-eenheid, de maagd Maria en de vele heiligen. Maar ook kent men ‘subjectieve tekens’ van heiligheid. Deze laatsten zijn slechts met de nodige voorzichtigheid als lemma, als veronderstelling dat ‘het heilige’ effectief bestaat, te aanvaarden. (9/10)

De Amerikaanse psycholoog W. James (1842/1910) stelt in zijn boek: ‘The Varieties of Religious Experience’ bij zijn bespreking van de Griekse goden : “Op de vraag naar de oorsprong der Griekse goden, kunnen wij, hier, niet ingaan. Maar de

hele reeks van onze voorbeelden brengt ons, ongeveer, tot de volgende conclusie: het is alsof, in het menselijk bewustzijn, de gewaarwording leeft van iets reëls, -- een gevoel van iets, dat werkelijk voorhanden is, -- een voorstelling van iets dat objectief bestaat”.

Wie ook maar op een minimale wijze thuis is in de Oudgriekse filosofie weet dat de Grieken een door en door religieus volk waren. Verwijzen we b.v. naar de schrijver Homeros en zijn twee epische gedichten: *Ilias* en *Odyssee*. Dit laatste werk gaat over de jarenlange zwerftocht op zee van Odysseus, koning van Ithaca, nadat hij had deelgenomen aan de Trojaanse oorlog. Odysseus is hierbij verwickeld in een niet eindigend gevecht met de elementen van de zee, met de vele bewoners van de onderwereld, geesten en goden, die hem ofwel bijstaan in zijn reis, ofwel hem tegenwerken. Hieruit blijkt duidelijk dat hij helderziend was, in die tijd een vereiste voor een koning zodat hij zijn volk doorheen de vele gevaren van het bestaan kon leiden.

Benadrukken we ook de dubbelhartigheid van de bewoners van die andere wereld. De goden dicteerden de Grieken de wetten, maar overtraden ze zelf. De Griekse volksmens was zich van die tegenstrijdigheid volkomen bewust maar men legde zich neer bij de wil van deze wisselvallige goden. Ze waren immers veel machtiger dan de stervelingen. Men had geleerd te leven met wat men ‘de harmonie der tegengestelden’ noemde. De apostel Paulus spreekt in dit verband van ‘de elementen van de wereld’, elementen die men moet vooropstellen om de wereld zoals hij feitelijk is, met al zijn tekortkomingen en misrekeningen, te begrijpen. In scherpe tegenstelling tot de vele heidense religies, toont zich die dubbelzinnigheid niet bij de God van de Bijbel. Deze laatste houdt zich strikt aan zijn voorschriften en zijn geboden, en verwacht van de gelovigen eveneens dat ze een ethisch hoogstaand leven leiden. (12/13).

2.-- De analyse van het heilige

2.1. De vier momenten v.h. Christendom.

De Duitse katholieke pedagoog O. Willmann (1839/1920), schetst in zijn *Geschichte des Idealismus*ⁱⁱ, het wezen van het christendom als ‘heilsgeschiedenis’ of als ‘gewijde geschiedenis’ zoals men dat vroeger noemde. Hij vermeldt er de vier grote momenten van. Er is vooreerst een ‘geschiedenis’ die de komst van Jezus voorafgaat en deze voorbereidt, daarop volgt de intrede van het ‘heil’ in ‘de tijd’ met de geboorte en het openbare leven van Jezus, het durend voortwerken ervan, en tenslotte het zich doorzetten van datzelfde ‘heil’ in de boventijdelijke sfeer”.

Heilsgeschiedenis is allereerst opvoedingsgeschiedenis. God voedt op met het oog op de toekomst. Naast de sacrale geschiedenis is er ook de profane geschiedenis zoals we die allen kennen. Beiden evolueren, de zichtbare en de onzichtbare hebben raakpunten. Zo wanneer Jahweh in concrete historische situaties doorheen zijn profeten het woord tot het volk richt. “Zo spreekt Jahweh” luidt dan de toelichting. Zo maakt Jahweh geschiedenis en leidt Hij ze. Zo ontstaat heilsgeschiedenis in een zeer strikte zin. Jahweh schept de hele werkelijkheid, ook de mens, en geeft hem een verregaande autonomie.

Door verkeerde keuzes verwijderd de mens zich van God en van Zijn levenskracht, waarop God een helper stuurt: Zijn zoon Jezus, geboren uit de maagd Maria. De Bijbel verhaalt dat Jezus heeft geleden, gekruisigd en begraven werd. Onmiddellijk daarna is Hij “nedergedaald ter helle” en is Hij na drie dagen verrezen. Later is Hij ten hemel opgestegen. Nadien zendt God op Pinksteren de H. Geest. Ten slotte zal Jezus in heerlijkheid terugkeren op het einde der tijden om de wereld te oordelen. Ziedaar de grote raakpunten van de gewijde geschiedenis met de profane.

Terwijl een mens de profane evolutie doorleeft en gewoon zijn leven leidt, evolueert hij tegelijk ook op een sacrale wijze. Deze kan opbouwend zijn of afbrekend, afhankelijk van de ethische kwaliteiten die hij in het leven realiseert of verwaarloost. We hebben wel zicht op onze profane levenswijze, maar nauwelijks of niet op onze sacrale evolutie. St.-Augustinus, zegt dat onze profane geschiedenis op de achtergrond altijd een sacrale dimensie heeft. Voor hem is alle menselijke doen en laten zo goed als zinloos is, indien het zich niet in de gewijde geschiedenis inschakelt.

De inhoud van deze gewijde geschiedenis mag zeer ruim gedacht worden. Zo is duidelijk dat de aanvangen ervan in vele heidense volkeren reeds te vinden is. Zij zijn een geldig stadium in het zoeken naar waarheid en bezitten in hun gewijde verhalen en mythologieën reeds waardevolle fragmenten ervan. Zo vindt de oosterse sacrale wijsheid reeds heel wat elementen die b.v. in de Oudgriekse filosofie verder worden ontwikkeld. Verwijzen we b.v. naar de ideeënleer van Plato, waar de ideeën opgevat worden, niet als een subjectieve denkinhoud zoals later het moderne westen dit zal doen, maar als objectieve werkelijkheden in een hogere wereld. Zij zijn een perfecte aanzet tot een beter inzicht in Gods scheppende gedachten, die op hun beurt de directe aanzet zijn voor al wat als werkelijkheid in de kosmos bestaat. Een ‘perenni philosophia’, een ‘eeuwige filosofie’ loopt als een rode draad doorheen de geschiedenis en vindt haar volheid in de verlossingswerk van Jezus.

Voor Darwin was de evolutieleer een toevallig gebeuren. De Russische denker Solovief stelt dat het een bewuste evolutie betreft waarbij de vooraf bestaande ideeën van Gods doorheen een lange aardse evolutie steeds in de meer en meer verwerkelijkt worden. Uiteindelijk wordt de mens zo naar een soort van vergoddelijking geleid. Men merkt dat de reïncarnatiegedachte hier nooit ver weg is.

Besluiten we samenvattend dat we een zicht- en tastbare 'seculaire' geschiedenis kennen, en dat er eveneens een 'transcendente' geschiedenis is, die deze aarde met haar zicht- en tastbare werkelijkheden overschrijdt. 14/18

Van zulk een evolutie getuigen o.m. St.-Augustinus (354/430), de denker Agostino Steuco (+1550) en Friedrich Von Hügel (1795/1870), (p. 17/18)

2.2. Het kosmosstelsel der archaische gemeenschap: analyse 19/31

In dit onderdeel wordt toegelicht hoe in een archaische gemeenschap ‘het heilige’ plaatselijk kon worden ervaren en aanleiding gaf om daar dan een heiligdom

op te richten. Ook worden enkele analoge modellen uit de Bijbel weergegeven (zie p. 19 tot 31). Ook in onze tijd kennen we dat nog, denken we b.v. aan enkele plaatsen waarvan gezegd wordt dat de maagd Maria er zou verschenen zijn.

Model der 3 verdiepingen	19
Toepassingen : archaisch, mozaïsch en christelijk model	20/31

2.3. Drie hoofdtypen van het heilige 32/106

Vervolgens worden de hoofdtypen van het heilige toegelicht : het animisme (2.3.1.) als het geloof aan en het ervaren van leven en levenskracht vanuit de andere wereld, het dynamisme (2.3.2.) als het geloof in krachten die van zulke wezens uitgaan en tenslotte het veroorzakingsgeloof (2.3.3.). In dit laatste wordt aangetoond, dat religie als krachtwerking van entiteiten, vanuit de andere wereld, inderdaad 'iets' veroorzaakt' in deze wereld.

2.3.1. Het animisme 34/70

Als illustratie van dit animisme vernemen we dat een eenvoudige Griekse boer beschrijft hoe hij mantisch, helderziend, de Griekse godin Afrodite 'ziet', de Bijbel verhaalt ons hoe de heks van Endor een overleden profeet in de onderwereld contacteert (1 Sam 28:3/25), en uiteraard is er ook het krachtvolle optreden van Jezus bij zijn hellevaart, verrijzenis en hemelvaart (p. 34 tot 42).

Toepassingen : de Griekse godin Afrodite	35/36
Een elohim, de heks van Endor	36/39
Jezus' hellevaart	39/42

Het geloof dat fijnstoffelijke, voor de gewone mens onzichtbare geesten, zich toch kunnen laten kennen en ons kunnen beïnvloeden of zelfs beheersen, leidt er toe dat we hierbij een aantal modellen of categorieën kunnen onderscheiden. Toch blijft zulk een indeling niet eenvoudig, om niet te zeggen behoorlijk ingewikkeld en blijft ze voor discussie vatbaar. Er is nu eenmaal een veelvoud van geesten, ziele-stoffen en zielekrachten. De bijbel vermeldt zo b.v. verschijningen, droomgezichten, uittredingen, heidense goden, een engelbewaarder, demonen en duivels...

J. Poortman, behandelde het thema uitvoerig in zijn vierdelig werk : *Ochêma; Geschiedenis en zin van het hylisch pluralisme*. De term 'ochêma staat voor 'fijnstoffelijk voertuig'. Net zoals een menselijke ziel het biologische lichaam bezielt en tot leven brengt, zo heeft een fijnstoffelijk wezen eveneens nood aan een fijnstoffelijk voertuig. Omdat er verschillende soorten fijnstoffelijke wezens zijn, en de ene al wat minder fijnstoffelijk is dan de andere, leidt zulks tot een veelheid van soorten 'fijne' stof. Die 'fijnstoffelijkheid' ken gradaties. Anders gezegd, er zijn verschillen in soortelijk gewicht. 'Hulè' is het Oudgriekse woord voor stof, 'pluralisme' slaat op een veelheid. De term 'hylisch pluralisme' slaat dan op een veelheid van soorten fijne stof. In zijn omvangrijk werk geeft Poortman een overzicht van de vele opvattingen die de diverse culturen in de loop der geschiedenis over die fijne stof hebben gehad. Hieruit mag blijken dat het thema behoorlijk ingewikkeld is. Verlaat men de religie zoals de gelovige volksmens deze ervaart, en informeert men zich over de magische zijde ervan, dan wordt

religie verre van eenvoudig. De indeling hieronder beperkt zich tot enkele opvallende types.

Modellen: 2.3.1.1. Animatisme 43

Het animatisme stelt dat alles wat bestaat, zelfs een steen, op een onuitgesproken wijze toch leven en levenskracht bezit.

2.3.1.2. Inkarnatiegeloof 43/44

Algemeen gezien houdt het inkarnatiegeloof dat een geest een in een plant, dier of mens 'woont'. Men kan hierbij een viertal categorieën onderscheiden.

2.3.1.3. Fetisjisme 44/46

Men kan het omschrijven als "een voorwerp waarin, dankzij een magische bewerking, levenskracht opgestapeld is". Enkel een magisch bevoegd iemand kan een echte fetisj maken. Zie o.m. hoofdstuk 7.5. in het boek 'religie als ervaarbare krachtwerking', op deze site. Ook de cursus 5.5., Inleiding tot de hiëro-analyse (II B, De ontmoeting met het heilige in de fetisj (p. 138/157) licht dit thema toe.

2.3.1.4. Bezetenheid 46/48

Bij bezetenheid is de mens beheerst door een geest of meerdere geesten, zo dat men niet meer zichzelf is maar een gewillig werktuig wordt van die geest of geesten. Verwijzen we eveneens naar het boek 'Religie als ervaarbare krachtwerking' : Fetisjisme (7.5.), Macumba (3.3.2.) de film 'The entity' (9.5.3.) en Bezweringsen (13.3.2.).

2.3.1.5. Dijwezegeloof 49/55

'Gedijen' betekent 'groeien'. Iedere man en iedere vrouw bezit een dijgeest die de levenskracht versterkt. Occult gezien zijn de dijen van een vrouw sterk met kracht geladen. Tussen haar dijen wordt bij de bevalling een kind geboren. Vandaar het verband tussen 'dij' en 'gedijen'. Onze voorouders kozen hun woorden zeer juist en in functie van fijnstoffelijke levenskracht.

Jupiter, Iuno, 49

De romeinen spraken van een 'genius' of 'Jupiter' bij een man, en een 'Iuno' bij de vrouw. Ieder kind dat in de moederschoot geconcipieerd werd, had te maken met die twee opperwezens, en deze occulte verwantschap bestaat nog steeds. Men kan de termen 'genius' en 'iuno' respectievelijk kunnen weergeven als mannelijke en vrouwelijke dijgeest, die het gedijen beheersen. Naar het christendom vertaald zou men kunnen zeggen dat iedere man zijn 'adam' heeft, en iedere vrouw haar 'eva'.

Nahualisme, ruil van ziele-stof 52

Een tweede soort van verwantschap van een mens met een geest betreft het 'nahualisme'. Het boek 'Religie als ervaarbare krachtwerking' brengt het thema ter sprake in hoofdstuk 10. Zie ook tekst 44, "Dis net die oortjies van die seekoei" p. 39.

2.3.1.6. Oppergeestgeloof

55

Een oppergeest heeft niets te maken met de Bijbelse opperwezen, Jahweh, maar is een geest met een bijzondere functie. Ziele-stof van de oppergeest kan b.v. magisch geruild worden met een mens. Is de oppergeest van dierlijke aard, dan kan dit leiden tot eerder gruwelijke resultaten die ons westerlingen als ongeloofwaardig overkomen. Toch zijn er de feiten die in de vele heidense religies vastgesteld worden, en die niet liegen. Zoals gezegd, religie op het magische niveau is verre van eenvoudig en wel eens meer echt beangstigend.

Verwijzen we ook naar cursus 9.5.1., de steekproeven 20 tot 29 waar op het animisme en de structuur van de ziel wordt ingegaan (zie p. 105 tot p. 152.).

2.3.2. Het dynamisme

70/88

Het dynamisme is het tweede hoofdkenmerk van religie. Elke ernstige religie heeft te maken met fijnstoffelijke krachten die iets in de fijne stof veroorzaken, krachten die hun weerslag kennen in de materiële wereld. Animisme is niet denkbaar zonder dynamisme, dynamisme is niet denkbaar zonder animisme. Anders gezegd : fijnstoffelijke entiteiten zijn altijd dragers van krachten, en krachten zijn steeds begeleid van fijnstoffelijke wezens. Alle niet-Bijbelse culturen waren (en zijn) hiermee vertrouwd. Ze gaven het onafhankelijk van elkaar verschillende namen, maar in wezen gaat het om eenzelfde verband tussen energieën en fijnstoffelijke wezens. Achtereenvolgens worden belicht:

a. model 70/78

- 1. Verband met animisme 70
- 2.1. Manaïsme (Codrington) 71/72
- 2.2. Magisme 72/73
- 2.3. Meervoudige stoffelijkheid 73
- 2.4. Reichenbach's od-leer 74
- 2.5. Vruchtbaarheidsreligie 75
- 2.6. Taboeïsme (mijdingsgeloof) 76/78

b. toepassingen 78/88

- 1. mannelijk mana 78/83
- 2. vrouwelijk mana 83/84
- 3. geslachtsdelenmacht 84/86

Verwijzen we in dit verband o.m. naar Cursus 10.4., Inleiding tot new Age p.73 en naar Clara Gallini, La danse de l'argiaⁱⁱⁱ waar verhaald wordt hoe de volksmens in Sardinië de 'bezetenheid' bij een mens, veroorzaakt door een beet van een spin, wist te verhelpen door rituele naaktheid.

Opm.: de verhouding 'fascinus / vestalinnen' 87

(ii) overzicht der manatypes 88

2.3.3. Het veroorzakingsgeloof

88/106

a. Naturisme

Religie versus magie 88/89

Structuur der magie 90

Model en toepassing: de nimf 91/92

b. Veroorzaking	92
natuurgeesten / demonisme	92/93
wet van behoud van mana	94/95
schepping van een wraakdemon	95/102
<i>Zie ook het boek: de Homo Religiosus, 7.4.1. : een wraakdemon en de cursus 5.5. Inleiding tot de Hiëro-analyse p. 145 e.v.)</i>	
Söderbloms' 'Urheber' (veroorzaker)	103/106
Opm. : de godinnereligie(s)	
2.4.-- <i>Het demonisme als religieus hoofdprobleem.</i>	106/120
a. De tweevoudige onmacht	111/113
b. Deuteronomium 18: 9/12	113/118
c. Satan versus de Triniteit	119/120

ⁱ La Bible de Jérusalem, Paris, 1978,1416, n.m

ⁱⁱ Willmann O., Geschichte des Idealismus, 3 Bde, Braunschweig, 1907-2, II, 9.

ⁱⁱⁱ Clara Gallini, La danse de l'argia (Fête èt guérison en Sardaigne), Lagrasse, 1988 (// La ballerina variopinta).